آیین‌نامه وسایل حفاظت فردی

هدف و دامنه شمول

به منظور تامین و ارتقاء سطح ایمنی و حفاظت نیروی کار و همچنین صیانت نیروی انسانی و منابع مادی کشور و در راستای پیشرفت تکنولوژی و ایمن‌سازی محیط کارگاهها و به منظور پیشگیری از حوادث منجر به صدمات جانی و خسارات مالی، مقررات این آیین‌نامه به استناد ماده ۸۵ قانون جمهوری اسلامی ایران تدوین گردیده است.

فصل اول ـ تعاریف

وسیله حفاظت فردی: وسیله‌ای است که برای حذف تماس مستقیم با عوامل زیان‌آور محیط کار و تقلیل اثرات مخاطره آمیز در محل کار توسط فرد استفاده می‌شود.

گوشی حفاظتی: نوعی وسیله حفاظت شنوایی است که با قرارگیری در روی گوش و پوشاندن لاله آن از رسیدن امواج صوتی بالاتر از حد مجاز به گوش جلوگیری می‌کند.

پلاگ گوش: نوعی وسیله حفاظت شنوایی است که در داخل مجرای شنوایی قرار گرفته و با مسدود کردن آن از رسیدن امواج صوتی بالاتر از حدمجاز به پرده صماخ و انتقال آن به گوش داخلی جلوگیری می‌کند.

وسایل و تجهیزات حفاظت فردی کار در ارتفاع: وسایلی هستند که به منظور پیشگیری از سقوط و یا کاهش عوارض و صدمات ناشی از سقوط کارگر از ارتفاع به کار می‌رود. مانند کمربند ایمنی مهار کل بدن(هارنس)، لنیارد، قلاب قفل‌شونده (کارابین)، انواع طناب تکیه‌گاهی، عملیاتی، دینامیکی، استاتیکی و پشتیبان

محافظ چشم: وسیله حفاظت فردی است که چشم را در برابر خطرات زیر محافظت می‌نماید:

۱ـ برخورد اجسام سخت
۲ـ تابش‌های نوری (با طول موج ۰/۱ الی ۱۰۰میکرومتر)
۳ـ فلزات مذاب و اجسام داغ
۴ـ قطرات و پاشش مایعات
۵ ـ ذرات گرد و غبار
۶ ـ گازها
۷ـ و هر نوع ترکیبی از این مخاطرات

عینک با تراز حفاظتی: محافظ چشمی است با عدسی‌های نصب شده درقاب، با محافظ جانبی یا بدون محافظ جانبی. عدسی و محافظ جانبی عینک معمولی باید به گونه‌ای باشد که با ساچمه فولادی با قطر ۶ میلی متر و جرم ۰/۸۶ گرم با سرعت ۴۵ متر بر ثانیه مقاومت مناسب را از خود نشان دهد.

عینک با تراز ایمنی: محافظ چشمی است که بر روی صورت قرار گرفته و ناحیهٔ چشم‌ها را کاملاً محصور می‌کند. عدسی و محافظ جانبی عینک‌های ایمنی باید به گونه‌ای باشد که با ساچمه فولادی با قطر ۶ میلی متر و جرم ۰/۸۶ گرم با سرعت ۱۲۰ متر بر ثانیه مقاومت مناسب را از خود نشان دهد.

سپرهای محافظ صورت: محافظی است که تمام صورت را پوشانده و از درجه ایمنی بالایی برخوردار باشد. این نوع سپر باید به گونه‌ای باشد که با ساچمه فولادی با قطر ۶ میلیمتر و جرم ۰/۸۶ گرم با سرعت ۱۹۰ متر بر ثانیه مقاومت مناسب از خود نشان می‌دهد.

فیلتر نوری: نوعی عدسی چشمی است که برای کاهش تابش نورهای فرودی در محدودهٔ طول موجهای مشخص به کار می‌رود.

شمارهٔ درجه‌بندی: ویژگی‌های نور عبوری از فیلترهای نوری توسط شمارهٔ درجه‌بندی آنها مشخص می‌شود. شمارهٔ درجه‌بندی ترکیبی از کد عددی و شمارهٔ تیرگی می‌باشد که با یک خط تیره از یکدیگر جدا شده‌اند. کد عددی نشان‌دهندهٔ نوع فیلتر می‌باشد. (جدول شماره ۱ ضمیمه)

فیلتر جوشکاری: فیلتر مخصوصی است که برای حفاظت چشم در برابر درخشندگی (اشعه) خطرناک حاصل از جوشکاری و تابش کاهش‌یافته‌ای از اشعه ماوراء بنفش (UV) و مادون قرمز (IR) به کار می رود.

ماسک: ماسک وسیله محافظ دستگاه تنفس است که برای ایجاد فضایی محفوظ، با حداقل درز به روی صورت استفاده‌کننده به کار می رود.

ماسک کامل: پوششی است بر روی تمام صورت که چشم، بینی، دهان و چانه را می‌پوشاند.

نیم ماسک: پوششی است مقابل صورت، که دهان، بینی و چانه را می‌پوشاند.

ربع ماسک: پوششی است مقابل صورت که فقط دهان و بینی را می‌پوشاند.

نیم فیلتر ماسک: ماسکی است که کل یا قسمت اعظم آن را فیلتر تشکیل می‌دهد و دهان و بینی و در حد امکان چانه را نیز می‌پوشاند.

فیلتر ویژه: فیلتر مخصوصی است که در محیط‌های دارای اکسیدهای نیتروژن و جیوه استفاده می‌گردد.

فیلتر: قسمتی از دستگاه محافظ تنفسی است که قابل تعویض بوده و از آن برای فیلتراسیون (پالایش) هوای محیط استفاده می‌شود.

فیلترهای ذره‌ای: فیلترهایی هستند که از آنها در محیط‌های گرد و غباردار و ذرات جامد و مایع معلق در هوا استفاده می‌شود.

فیلترهای گازی: فیلترهایی هستند که در محیط‌های گازی استفاده می‌شوند و جذب‌کننده گازها و بخارها هستند.

سرپنجهٔ ایمنی: سرپنجه‌ای که پا را در برابر ضربه‌هایی با انرژی برخوردی حداقل ۲۰۰ ژول محافظت می‌کند.

سرپنجه حفاظتی: سرپنجه‌ای که پا را در برابر ضربه‌هایی با انرژی برخوردی ۱۰۰ تا ۲۰۰ ژول محافظت می‌کند.

کلاه ایمنی: کلاهی است که از قسمت‌های بالای سر در مقابل صدمه محافظت می‌کند.

دستکش ایمنی و بازوبند: وسایل حفاظت فردی هستند که بر حسب انواع آن، می‌تواند انگشتان دست تا بالای بازو را در مقابل عوامل زیان‌آور محیط کار محافظت نماید.

گتر: نوعی وسیله حفاظت فردی است که حدفاصل فضای خالی بین لبه شلوار تا روی کفش را می‌پوشاند و بسته به نوع فعالیت از جنس و اندازه‌های مختلف تهیه می‌شود.

فصل دوم ـ مقررات عمومی

ماده۱ـ به منظور انتخاب وسایل حفاظت فردی متناسب با نوع کار، کارفرما مکلف به شناسایی و ارزیابی شرایط محیط کار برای تشخیص و کنترل خطرات می‌باشد.

ماده۲ـ کارفرما مکلف است وسایل حفاظت فردی متناسب با نوع و محیط کار و مخاطرات احتمالی را به تعداد کافی تهیه و به صورت رایگان در اختیار کارگران قرار دهد.

ماده۳ـ کارفرما مکلف است کاربرد صحیح و مراقبت از وسایل حفاظت فردی را به کارگران آموزش دهد.

ماده۴ـ کارفرما مکلف است وسایل حفاظت فردی را در شرایط مطلوب نگهداری نموده، و در جایی قرار دهد که دسترسی سریع به آنها امکان‌پذیر باشد.

ماده۵ ـ کارفرما مکلف به جمع‌آوری و معدوم نمودن وسایل حفاظت فردی معیوب، مستهلک و یا تاریخ مصرف گذشته می‌باشد.

ماده۶ ـ کارفرما باید بر استفاده صحیح کارگران از وسایل حفاظت فردی نظارت کامل داشته باشد.

ماده۷ـ کارفرما مکلف است کلیه اطلاعات مربوط به وسایل حفاظت فردی را اعم از نوع وسایل، زمان تحویل، مکان مورد استفاده و عیوب احتمالی ناشی از مصرف را ثبت و نگهداری نماید.

ماده۸ ـ کارگر موظف است با توجه به آموزش‌های ارائه شده از وسایل حفاظت فردی خود مراقبت، نظافت و استفاده صحیح نماید. عدم رعایت موارد مذکور قصور در انجام وظیفه محسوب می‌شود.

ماده۹ـ کارگر موظف است در صورت مشاهده هرگونه نقص و یا ایراد در وسیله حفاظت فردی مراتب را به سرپرست مربوطه گزارش دهد.

ماده۱۰ـ در اجرای ماده ۹۰ قانون کار جمهوری اسلامی ایران، وسایل حفاظت فردی مورد استفاده در کارگاه‌ها باید مطابق با استاندارد ملی یا سایر استانداردهای مورد قبول که به تائید وزارت کار و امور اجتماعی و بر حسب مورد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسیده است، باشد.

ماده۱۱ـ وسایل حفاظت فردی باید عاری از هرگونه لبه تیز، زائده، شکستگی و یا دیگر عیوب باشد.

ماده۱۲ـ جنس کلیه وسایل حفاظت فردی باید به گونه‌ای باشد که شرایط محیطی تغییری در خصوصیات و کارایی آنها ایجاد نکند.

ماده۱۳ـ جنس آن دسته از وسایل حفاظت فردی که در تماس مستقیم با پوست بدن هستند باید به گونه‌ای باشد که موجب تحریک و حساسیت پوست نگردد.

ماده۱۴ـ وسایل حفاظت فردی که در اختیار کارگران قرار می‌گیرد باید متناسب با نوع کار بوده و سالم، بهداشتی، تمیز، کامل و آماده استفاده باشد.

ماده۱۵ـ اطلاعات مشروحه ذیل می‌بایست بر روی تمامی وسایل حفاظت فردی به گونه‌ای پایدار، نشانه‌گذاری گردد و به وضوح قابل رویت باشد:

الف ـ نام یا علامت مشخصهٔ کارخانهٔ سازنده

ب ـ نام کشور سازنده

ج ـ سال و ماه ساخت و در صورت نیاز تاریخ انقضاء

دـ نوع کاربرد

هـ ـ استانداردی که بر اساس آن ساخته شده است

وـ شماره و تاریخ تاییدیه وزارت کار و امور اجتماعی یا حسب مورد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

ماده۱۶ـ روش استفاده و یا هر نوع اطلاعات مورد نیاز مصرف‌کننده وسایل حفاظت فردی می بایست به همراه محصول ارائه گردد.

ماده۱۷ـ وسایل حفاظت فردی باید براحتی قابل استفاده بوده و ضمن تامین ایمنی کامل نباید مانع انجام کار گردد.

ماده۱۸ـ در محیط‌هایی که به لحاظ تجمع بارهای الکتریسیته ساکن احتمال اشتعال و یا انفجار وجود دارد، استفاده از وسایل حفاظت فردی ضدالکتریسیته ساکن الزامی است.

ماده۱۹ـ برای رعایت اصول بهداشتی، استفاده از وسایل حفاظت فردی به صورت مشترک ممنوع است.

فصل سوم ـ مقررات اختصاصی

عینک:

ماده۲۰ـ استفاده از عینک‌های با تراز حفاظتی برای کارگرانی که احتمال خطر برخورد اجسام به چشم آنها زیاد است، ممنوع بوده و باید از عینک‌هایی با تراز ایمنی استفاده شود.

ماده۲۱ـ شماره‌های درجه‌بندی و تیرگی فیلترهای محافظ چشم مربوط به انواع جوشکاری، برشکاری، ریخته‌گری و شیشه و بلورسازی باید بر اساس جداول استاندارد مربوط به اشعه‌ها انتخاب شود. (جداول شماره ۱ الی ۶ ضمیمه)

ماده۲۲ـ انتخاب شماره تیرگی فیلترها باید بر اساس نور محیط باشد تا نیازی به نزدیک شدن بیش از حد کارگر به منطقه کار و در نتیجه استنشاق گازهای مضر نباشد.

ماده۲۳ـ عدسی چشمی باید از هر گونه نقص، حباب‌های هوا، خراشیدگی، فرورفتگی، علامت‌های قالب‌ریزی‌شده، تحدب و تقعر، حرکت موجی یا ناخالصی‌های واردشده در عدسی که احتمال ضعف بینایی را در استفاده از آن به وجود می آورد، عاری باشد.

ماده۲۴ـ عینک حفاظتی باید سبک و محکم بوده، کاملاً روی صورت قرار گیرد و در صورت لزوم به حفاظ های جانبی مجهز شود.

ماده۲۵ـ قاب عینک‌های حفاظتی برای کارگرانی که در معرض باد و یا گرد و غبار هستند، باید مقاوم، قابل انعطاف و ضدحساسیت بوده و کاملاً با صورت کارگر مطابقت داشته باشد.

ماده۲۶ـ عینک‌های حفاظتی برای کارگرانی که با فلزات مذاب کار می‌کنند، باید در برابر حرارت مقاوم باشد.

ماده ۲۷ـ جنس قاب عینک‌های حفاظتی برای کارگرانی که با مایعات خورنده و گازهای خطرناک کار می‌کنند، باید نرم، قابل انعطاف و مقاوم در برابر مایعات و گازهای مذکور باشد. به نحوی که از نفوذ آنها به داخل چشم جلوگیری نماید.

ماده۲۸ـ برای کارگرانی که دارای نقص بینایی بوده و از عینک‌های طبی استفاده می‌کنند باید از عینک‌هایی استفاده نمایند که ضمن تامین بینایی کامل کارگر، شرایط ایمنی لازم را نیز برای آنان فراهم نماید.

کلاه ایمنی:

ماده۲۹ـ کلاه ایمنی باید از مواد مقاوم در برابر احتراق ساخته شده و در برابر ضربه و نفوذ اجسام تیز و برنده از مقاومت کافی برخوردار باشد و نیز برای افراد برقکار باید عایق در برابر الکتریسیته باشد.

ماده۳۰ـ وسایل جانبی که بر روی کلاه ایمنی نصب می‌شود، باید ایمن بوده و از نظر وزن و جایگیری اصول و موازین ایمنی رعایت گردند.

ماده۳۱ـ استفاده از قطعات فلزی در داخل پوسته کلاه ایمنی ممنوع می‌باشد.

ماده۳۲ـ باید به محض مشاهده علائم فرسودگی در تجهیزات داخلی کلاه ایمنی، آنها تعویض گردند.

ماده۳۳ـ لبه جلویی کلاه ایمنی نباید مانع دید اطراف و یا استفاده از عینک شود.

ماده۳۴ـ وزن کلاه ایمنی به انضمام کلاف آن باید حداکثر ۴۰۰ گرم بوده و در صورت اضافه شدن وسایل جانبی (لامپ، سپر محافظ صورت، بند چرمی چانه و غیره) نباید از ۴۳۰ گرم بیشترشود.

ماسک:

ماده۳۵ـ وسایل محافظ دستگاه تنفسی باید به گونه‌ای روی صورت قرار گیرند که هیچ گونه منفذی برای نفوذ گازها و ذرات گرد و غبار وجود نداشته باشد.

ماده۳۶ـ شستشو و ضدعفونی نمودن ماسک‌ها فقط با رعایت دستور العمل‌ها و توصیه شرکت سازنده و همچنین رعایت اصول ایمنی مجاز است.

ماده۳۷ـ مواد تشکیل‌دهنده نیم فیلتر ماسک‌ها باید از جنسی باشد که در هنگام تنفس ذرات آن جدا نگردد.

ماده۳۸ـ عدسی چشمی باید به گونه‌ای بر روی ماسک کامل نصب شود که از نفوذ گاز ممانعت بعمل آورد.

ماده۳۹ـ عدسی چشمی ماسک کامل باید میدان دید مناسب و کافی را تامین نموده و باعث ایجاد اختلال در دید نشود.

ماده۴۰ـ روی بدنه ماسک باید حداقل یک دریچه بازدم برای خروج گازهای تنفسی وجود داشته باشد.

ماده۴۱ـ استفاده از فیلترهایی که به دریچه دم مجهز می‌باشند بر روی ماسک‌های دارای دریچه دم ممنوع است.

ماده۴۲ـ اتصال بین فیلتر و بدنه ماسک باید محکم و بدون منفذ بوده و فیلتر آن به سادگی قابل تعویض باشد.

ماده۴۳ـ حداکثر وزن فیلتر همراه با نیم‌ماسک نباید از ۳۰۰ گرم بیشتر و حداکثر وزن فیلتر همراه با ماسک نباید از ۵۰۰ گرم بیشتر شود.

ماده۴۴ـ فیلتر باید در برابر دما، رطوبت و مواد فاسدکننده مقاوم و مستحکم باشد و لایه‌های میانی آن در برابر مواد خورنده مقاوم بوده و همچنین ذرات آن برای استفاده‌کننده مضر نباشد.

ماده۴۵ـ نوع فیلتر بکار رفته در انواع ماسک‌ها باید متناسب با نوع کار و شرایط محیطی و آلاینده‌های محیط کار باشد.(جدول شماره ۷ ضمیمه)

ماده۴۶ـ درج تاریخ تولید و انقضاء برروی ماسک و فیلترهای آن الزامی بوده و برای فیلترهای ویژه (اکسیدهای نیتروژن ـ جیوه) باید مدت زمان استفاده و نوع کاربرد نیز درج گردد.

ماده۴۷ـ در محیط‌هایی که میزان اکسیژن موجود در هوا کمتر از حد مجاز باشد کارگران باید از ماسک‌ها و تجهیزات هوارسان متناسب با نوع فعالیت و با توجه به دستورالعمل‌ها و توصیه‌های شرکت سازنده و همچنین رعایت اصول ایمنی استفاده نمایند.

کفش ایمنی:

ماده۴۸ـ کارگرانی که احتمال سقوط اجسام سنگین روی انگشتان پای آن‌ها وجود دارد، باید از کفش یا چکمه با سرپنجه ایمنی استفاده نمایند.

ماده۴۹ـ کارگرانی که با مواد خورنده سروکار دارند، باید ازکفش‌های لاستیکی یا جنس مقاوم در برابر این مواد استفاده کنند.

ماده۵۰ ـ کفش‌های کارگرانی که با فلزات مذاب، مواد داغ و خورنده کار می‌کنند، باید مقاوم بوده و لبه کفش برای جلوگیری از نفوذ مواد مذکور به داخل آن کاملاً به پا و قوزک پا چسبیده و فاقد سوراخ بند کفش باشد.

ماده۵۱ ـ کفش‌های مورد استفاده در عملیات برق باید نارسانا و فاقد هر گونه قطعه فلزی بوده، همچنین دارای زبانه متصل به دو طرف کفش و ساق بلند باشد.

ماده۵۲ ـ در محیط‌هایی که احتمال بروز جرقه الکتریکی وجود دارد، کفش‌های کارگران باید فاقد هر نوع قطعه فلزی باشد.

ماده۵۳ ـ در محیط‌هایی که احتمال نفوذ اجسام تیز و برنده به کف پا وجود دارد کارگران می‌بایست از کفش‌های مخصوص که در زیره آن ورقه فلزی مقاوم به کار رفته استفاده نمایند.

محافظ گوش:

ماده ۵۴ ـ پلاگ باید به گونه‌ای باشد که به سهولت و بدون آسیب در مجرای گوش خارجی قرار گرفته، آن را بپوشاند و به راحتی از گوش خارج نشود.

ماده۵۵ ـ رعایت مسائل بهداشتی پلاگ‌ها الزامی بوده و در زمان عدم استفاده باید در محفظه مخصوصی نگهداری شوند.

ماده۵۶ ـ گوشی حفاظتی باید کاملا لاله گوش را پوشانده، از مواد جاذب صدا ساخته شده و در تماس مستقیم با پوست ایجاد عرق و حساسیت نکند.

ماده۵۷ ـ طول باند اتصالی گوشی حفاظتی باید متغیر و قابل‌انطباق با وضعیت سر باشد.

ماده۵۸ ـ قابلیت ارتجاعی گوشی حفاظتی باید به حدی باشد که از ایجاد هر نوع فشار یا ناراحتی برای سر جلوگیری نماید.

ماده۵۹ ـ بخش‌های فلزی گوشی حفاظتی باید در برابر اکسیدشدن مقاوم بوده و قابل ضدعفونی کردن باشد.

دستکش حفاظتی

ماده۶۰ ـ دستکش‌های حفاظتی باید متناسب با خطرات احتمالی ناشی از کار انتخاب شوند.

ماده۶۱ ـ استفاده از دستکش حفاظتی برای کارهایی که احتمال درگیری آن با قطعات متحرک ماشین‌آلات وجود دارد، ممنوع است.

ماده۶۲ ـ کارگرانی که با برق سر و کار دارند، باید از دستکش‌های عایق الکتریسیته متناسب با جریان و ولتاژ الکتریکی مصرفی استفاده نمایند.

ماده۶۳ ـ بازوبند باید به گونه‌ای باشد که ضمن قرارگیری و تثبیت در محل خود، حفاظت یکپارچه را برای دست فراهم نماید.

ماده۶۴ ـ بازوبند و ساق دستکش باید حداقل به اندازه ۸ میلی‌متر همپوشانی داشته باشند.

ماده ۶۵ ـ نشانه‌گذاری دستکش‌ها باید علاوه بر مشخصات مشترک همه وسایل حفاظت فردی شامل موارد زیر باشد:

الف ـ اندازه (Size)

ب ـ حداکثر دما در مواردی که دمای مجاز برای تمیز کردن دستکش زیر ۸۲ $^{\circ}C$ است.

ماده۶۶ ـ اندازه، جنس و شکل دستکش باید به گونه‌ای باشد که ضمن تامین راحتی انگشتان، حرکت آنها به سادگی امکان‌پذیر باشد.

لباس کار:

ماده۶۷ ـ لباس کار کارگرانی که احتمال درگیری آنها با قطعات متحرک ماشین‌آلات وجود دارد، باید کاملا بسته، فاقد شکاف، چین خوردگی، پلیسه، لبه برگردان، درز و یا موارد مشابه باشد.

ماده۶۸ ـ آویزان کردن زنجیر، ساعت، کلید و نظایر آنها و نیز استفاده از شال گردن و موارد مشابه روی لباس کار اکیداً ممنوع است.

ماده۶۹ ـ قسمت انتهایی و آزاد پوشش سر کارگران زن که با ماشین‌آلات دوار و یا در مجاورت آنها مشغول به کار می باشند بایستی بطور کامل داخل لباس کار قرار گیرد.

ماده۷۰ـ لباس کار باید ضمن تامین حفاظت کافی، راحت، سبک و متناسب با بدن باشد.

ماده۷۱ـ قسمت‌هایی از لباس کار که در تماس با بدن کارگر می‌باشد، باید فاقد زبری، لبه‌های تیز و برجسته باشد تا از تحریک پوست و یا هرگونه عوارض دیگر جلوگیری بعمل آورد.

ماده۷۲ـ جهت نشانه‌گذاری لباس کار برای مشخص شدن نوع حفاظت ایجادشده، باید از علایم تصویری مربوط به آن استفاده گردد.(جدول شماره ۸ ضمیمه)

ماده۷۳ـ لباس کار جوشکاری باید در برابر پرتاب ذرات داغ فلزی حاصل از جوشکاری یا برشکاری مقاوم باشد.

ماده۷۴ـ لباس کار جوشکاران و برق‌کاران باید از جنس نارسانا بوده و فاقد قطعات فلزی از قبیل دکمه، زیپ و موارد مشابه باشد.

ماده۷۵ـ لباس کار باید حتی‌الامکان فاقد جیب بوده و در صورت نیاز دارای در جیب باشد.

پیش بند:

ماده۷۶ـ استفاده از پیش‌بند در مجاورت قطعات دوار و متحرک ماشین‌ها ممنوع است و در صورتیکه نوع کار اقتضاء نماید که حتما از پیش‌بند استفاده شود باید فاقد جیب، درز، بند جلو و قسمت‌های آویزان بوده و به بدن بچسبد.

ماده۷۷ـ پیش‌بندهای محافظ در برابر شعله، جرقه و فلزات مذاب، باید تمام سینه را پوشانده و از جنس مقاوم در برابر شعله تهیه شود.

ماده۷۸ـ پیش‌بند مورد استفاده برای کار با اسیدها، مواد قلیایی و سایر مواد خورنده، باید تمام سینه را پوشانده و از جنس مقاوم در برابر آن مواد تهیه شود.

وسایل و تجهیزات حفاظت فردی کار در ارتفاع:

ماده۷۹ـ برای انجام هر گونه عملیات در ارتفاع، علاوه بر تامین جایگاه کار ایمن، استفاده از وسایل و تجهیزات حفاظت فردی کار در ارتفاع الزامی است.

ماده۸۰ ـ وسایل و تجهیزات حفاظت فردی کار در ارتفاع باید با در نظر گرفتن نوع کار، شرایط محیطی، وزن شخص، ارتفاع و دیگر عوامل انتخاب شود.

ماده۸۱ ـ استفاده از شوک‌گیر در وسایل و تجهیزات حفاظت فردی کار در ارتفاع که در اثر سقوط آزاد شخص، امکان وارد آمدن فشار زیادی به بدن وی وجود دارد، الزامی است.

ماده۸۲ ـ استفاده از میخ پرچ برای اتصال اجزای انواع کمربند ایمنی و هارنس ممنوع است.

ماده۸۳ ـ قبل از استفاده از وسایل و تجهیزات حفاظت فردی کار در ارتفاع بایستی از سالم بودن اجزای آن اطمینان حاصل نموده و در صورت نیاز، اجزای آسیب‌دیده تعویض گردد.

ماده۸۴ ـ هنگام استفاده از طناب ایمنی، حداکثر جابجایی عمودی در زمان سقوط فرد نباید بیش از یک متر باشد.

ماده۸۵ ـ طناب‌های ایمنی باید با آب و مواد شوینده ضعیف شسته شده و توسط جریان هوا خشک شوند.

فصل چهارم ـ سایر مقررات

ماده۸۶ ـ سپر محافظ صورت باید کاملا شفاف بوده و به گونه‌ای باشد که میدان دید لازم را تامین نماید.

ماده۸۷ ـ در موقع کار بر فراز یا در نزدیکی آب و موقعی که خطر غرق شدن وجود دارد باید از جلیقه‌های نجات استفاده شود.

ماده۸۸ ـ کارگرانی که در مواجه با خطر پرتوهای یون‌ساز می‌باشند باید از وسایل حفاظت فردی مناسب، مطابق آیین‌نامه و مقررات حفاظت در مقابل خطر پرتوهای یون‌ساز استفاده نمایند.

ماده۸۹ ـ کارگرانی که دارای موهای بلند بوده و با ماشین‌آلات کار می‌کنند و یا در جوار آن مشغول کار هستند باید به وسیله سربند و یا وسیله حفاظتی دیگری موهای سر خود را کاملا بپوشانند.

ماده۹۰ـ به منظور محافظت قسمت‌های پایینی ساق پای کارگرانی که در معرض پاشش فلزات مذاب یا جرقه‌های جوشکاری قرار دارند باید از گتر حفاظتی مناسب استفاده گردد.

ماده۹۱ـ کلیه واردکنندگان، تولیدکنندگان، فروشندگان، عرضه‌کنندگان وسایل حفاظت فردی و همچنین کارفرمایان مکلف به رعایت موارد حفاظت فنی و ایمنی می‌باشند.

ماده۹۲ـ باستناد مواد ۹۱ و ۹۵ مسئولیت رعایت مقررات این آیین‌نامه بر عهده کارفرمای کارگاه بوده و در صورت وقوع هرگونه حادثه به دلیل عدم توجه کارفرما به الزامات قانونی، مکلف به جبران خسارت وارده به زیان‌دیدگان می‌باشد.

این آیین‌نامه مشتمل بر ۴ فصل و ۹۲ ماده به استناد مواد ۸۵ و ۹۱ قانون کار جمهوری اسلامی ایران در جلسه مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۱۳ شورای عالی حفاظت فنی تدوین و در تاریخ ۱۳۹۰/۳/۲۱ به تصویب وزیر کار و امور اجتماعی رسیده است.

آیین‌نامه مذکور جایگزین آیین‌نامه وسایل حفاظت انفرادی مصوب ۱۳۴۰/۱۲/۲۱ شورای عالی حفاظت فنی می‌باشد.

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی ـ عبدالرضا شیخ‌الاسلامی

جدول ۱ـ شماره درجه بندی فی‌لترها

فی‌لترهای جوشکاری	فی‌لترهای ماوراء بنفش		فی‌لترهای مادون قرمز	فی‌لترهای آفتابی (نور خورشید)	
شماره تیرگی	کد عددی ۲	کد عددی ۳	کد عددی ۴	کد عددی ۵	کد عددی ۶
شماره درجه‌بندی					

۱/۲	۲_۱/۲	۳_۱/۲	۴_۱/۲	۵_۱/۱	۶_۱/۱
۱/۴	۲_۱/۴	۳_۱/۴	۴_۱/۴	۵_۱/۴	۶_۱/۴
۱/۷		۳_۱/۷	۴_۱/۷	۵_۱/۷	۶_۱/۷
۲		۳_۲	۴_۲	۵_۲	۶_۲
۲/۵		۳_۲/۵	۴_۲/۵	۵_۲/۵	۶_۲/۵
۳		۳_۳	۴_۳	۵_۳/۱	۶_۳/۱
۴		۳_۴	۴_۴	۵_۴/۱	۶_۴/۱
۴a					
۵		۳_۵	۴_۵		
۵a					
۶			۴_۶		
۶a					
۷			۴_۷		
۷a					
۸			۴_۸		
۹			۴_۹		
۱۰			۴_۱۰		
۱۱					
۱۲					
۱۳					
۱۴					
۱۵					
۱۶					

کدهای مورد استفاده در فیلترها به شرح زیر هستند:

- بدون کد عددی = فیلترهای جوشکاری
- کد عددی ۲ = فیلترهای ماوراء بنفش
- کد عددی ۳ = فیلترهای ماوراء بنفش با تشخیص خوب رنگ
- کد عددی ۴ = فیلترهای مادون قرمز
- کد عددی ۵ = فیلترهای آفتابی بدون خصوصیت جذب مادون قرمز
- کد عددی ۶ = فیلترهای آفتابی با خصوصیت جذب مادون قرمز

جدول۲: شماره های تی‌رگی و توصی‌ه های مورد نی‌از در جوشکاری

فرآیند جوشکاری یا تکنیکهای مشابه	جریان بر حسب آمپر																							
	۰/۵	۲/۵	۱۰	۲۰	۴۰	۸۰	۱۲۵	۱۷۵	۲۲۵	۲۷۵	۳۵۰	۴۵۰	۱	۵	۱۵	۳۰	۶۰	۱۰۰	۱۵۰	۲۰۰	۲۵۰	۳۰۰	۴۰۰	۵۰۰
الکترودهای پرکننده (پوشاننده)						۹	۱۰	۱۱		۱۲		۱۳												۱۴
MIG بر روی فلزات سخت							۱۰	۱۱		۱۲		۱۳												۱۴
MIG برروی آلیاژهای سبک							۱۰	۱۱		۱۲	۱۳	۱۴												۱۵
TIG برروی فلزات و آلیاژها					۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴														
MAG							۱۰	۱۱	۱۲	۱۳		۱۴												۱۶
شیار تراشی با قوس هوا							۱۰	۱۱	۱۲	۱۳		۱۴												۱۵
برش جت پلاسما							۱۱		۱۲		۱۳													
جوشکاری با قوس میکروپلاسما	۴_۵_۶		۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲		۱۳		۱۴												۱۵

۱) بسته به شرایط استفاده از فیلترها می توان از فیلترهایی با شماره تیرگی کوچکتر یا بزرگتر استفاده نمود.
۲) عبارت « فلزات سخت » برای فولاد ، مس و آلیاژهای مربوط به آنها و غیره بکار می‌رود.
توجه: نواحی سایه‌دارمربوط به مواردی است که در عملیات جوشکاری دستی، چنین جریانی معمولاً استفاده نمی‌شود.

جدول ۳- نحوه انتخاب و کاربردهای وی‌ژه فی‌لترهای UV

شماره درجه‌بندی	تشخی‌ص رنگ	کاربردها	نوع منبع انتشاری
۲_۱/۲	امکان ضعف در تشخیص رنگ وجود دارد	برای استفاده در برابر منابعی که دارای تابش فراوان ماوراء بنفش بوده و درخشندگی، عاملی با اهمیت به شمار نمی آید.	لامپ های جیوه ای فشار ضعیف همچون لامپ های فلورسنت یا لامپ هایی که با نور نامرئی با خواص تابش UV کار می‌کنند یا لامپ هایی با کارکرد مشابه
۲_۱/۴	امکان ضعف در تشخیص رنگ وجود دارد.	برای استفاده در برابر منابعی که دارای تابش فراوان ماوراء بنفش بوده و جذب مقدار معینی از تابش نور مرئی نیز مورد نیاز می باشد.	لامپ های جیوه ای فشار ضعیف همچـون لامـپ‌های اکتینـیک (ماوراء بنفش)
۳_۱/۲ ۳_۱/۴ ۳_۱/۷	بدون تأثیر قابل‌توجه در تشخیص رنگ	برای استفاده در برابر منابعی که دارای تابش فراوان ماوراء بنفش در طول موج‌های کمتر از ۳۱۳ nm بوده و درخشندگی، عاملی با اهمیت به شمار نمی‌آید. این فیلترها، اشعه UVC و اغلب باند UVB را جذب می کنند.	لامپ های جیوه ای فشار ضعیف همچون لامپهای مورد استفاده برای گندزدایی و میکروب‌کشی
۳_۲ ۳_۲/۵	بدون تأثیر قابل‌توجه در تشخیص رنگ	برای استفاده در برابر منابعی که دارای تابش فراوان ماوراء بنفش در ناحیه طیف مرئی و UV بوده و تضعیف تابش نور مرئی مورد نیاز می باشد.	لامپ‌های جیوه‌ای فشار متوسط همچون لامپ‌های فتوشیمی
۳_۳ ۳_۴			لامپ‌های جیوه‌ای فشار قوی و لامـپ‌های هالـوژن همـچون لامپ‌های خورشیدی
۳_۵			لامپ‌های جیوه‌ای خیلی فشارقوی و فشار قوی و لامپ‌های زنون همچون لامپ‌های خورشیدی یا سیستم لامپ های پالسی

جدول شماره ۴ نحوه انتخاب و خصوصیات ویژه فیلترهای IR را با توجـه بـه درجـه حـرارت منبع تابشی نشان می دهد:

جدول۴ـ انتخاب وکاربردهای ویژه فیلترهای IR

شماره درجه بندی	کاربردها برحسب میانگین دمای منابع حرارتی °C	
۴_۱/۲	درجه حرارت کمتر یا برابر	۱۰۵۰
۴_۱/۴	درجه حرارت کمتر یا برابر	۱۰۷۰
۴_۱/۷	درجه حرارت کمتر یا برابر	۱۰۹۰
۴_۲	درجه حرارت کمتر یا برابر	۱۱۱۰
۴_۲/۵	درجه حرارت کمتر یا برابر	۱۱۴۰
۴_۳	درجه حرارت کمتر یا برابر	۱۲۱۰
۴_۴	درجه حرارت کمتر یا برابر	۱۲۹۰
۴_ ۵	درجه حرارت کمتر یا برابر	۱۳۹۰
۴_ ۶	درجه حرارت کمتر یا برابر	۱۵۰۰
۴_۷	درجه حرارت کمتر یا برابر	۱۶۵۰
۴_ ۸	درجه حرارت کمتر یا برابر	۱۸۰۰
۴_۹	درجه حرارت کمتر یا برابر	۲۰۰۰
۴_۱۰	درجه حرارت کمتر یا برابر	۲۱۵۰

جدول ۵ ـ شماره تیرگی برای فیلترهای مورد استفاده در جوش گاز و برنج

نوع کار	مقدار جریان استیلن بر حسب لیتر درساعت =q			
	q <۷۰	۷۰ < q <۲۰۰	۲۰۰ < q <۸۰۰	۸۰۰ <q
جوش برنج وجوشکاری با فلزات سخت	۴	۵	۶	۷
جوشکاری با شارژهای انتشاریافته درحین کار (آلیاژهای سبک)	۴a	۵a	۶a	۷a

۱ـ بسته به شرایط استفاده از فیلترها می‌توان از فیلترهایی بـا درجـه‌بنـدی کـوچکتر یـا بزرگتـر استفاده کرد.
۲ـ عبارت « فلزات سخت» برای فولاد، مس و آلیاژهای مربوط به آنها به کار می رود.

جدول۶ ـ شماره تی‌رگی فی‌لترهای مورد استفاده در برش اکسی‌ژن

نوع کار	مقدار جریان اکسیژن بر حسب لیتر در ساعت =q

	۹۰ < q <۲۰۰۰	**۲۰۰ < q <۴۰۰۰**
برش اکسیژن	۵	۶
بسته به شرایط استفاده از فیلترها می توان از فیلترهایی با درجه بندی کوچکتر یا بزرگتر استفاده کرد.		

جدول۷ـ کد رنگی فیلترها

کد رنگی	کلاس	نوع
قهوه ای	**۱،۲, or ۳**	**A**
خاکستری	**۱،۲, or ۳**	**B**
زرد	**۱،۲, or ۳**	**E**
سبز	**۱،۲, or ۳**	**K**
سفید	**۱،۲, or ۳**	**P**
یا ترکیبی از آنها		
آبی ـ سفید		**NO - P۳**
قرمز ـ سفید		**Hg – P۳**

جدول ۸ ـ علایم تصویری نشان دهنده نوع حفاظت در نظر گرفته شده

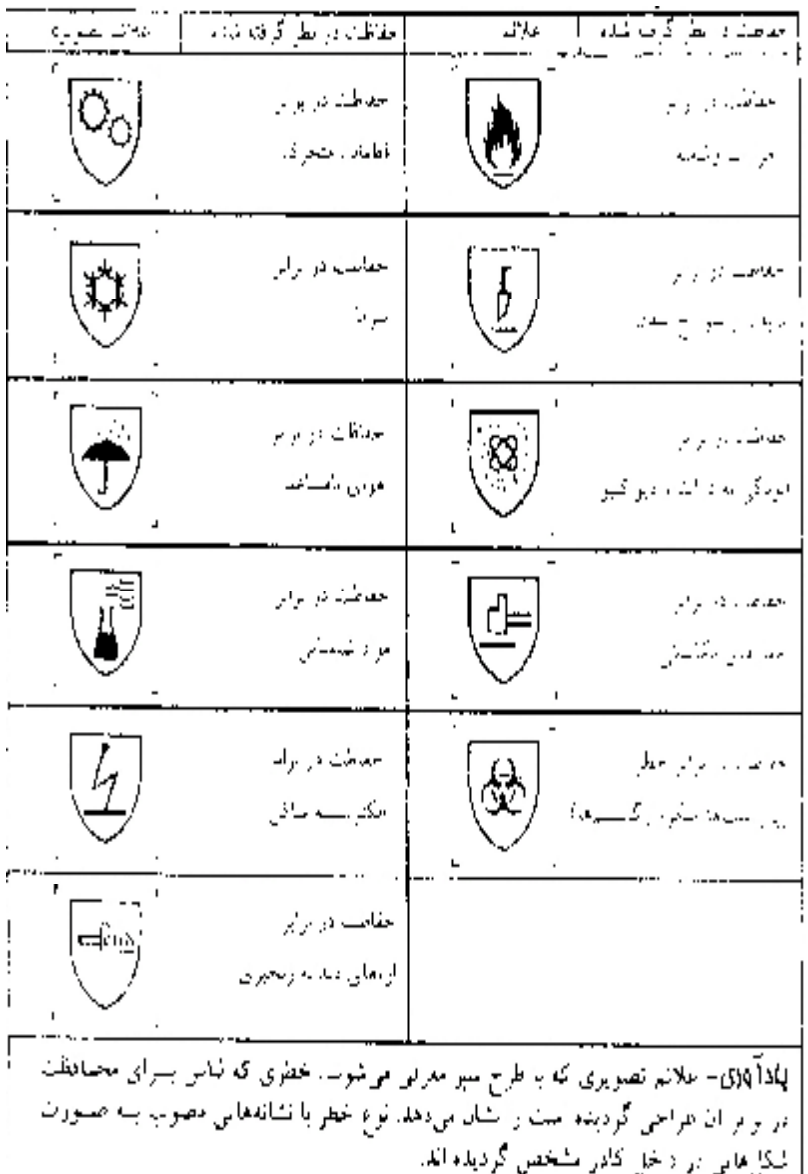

مراجع مورد استفاده در آیین‌نامه وسایل حفاظت فردی

۱ـ BS EN ۱۶۵"Personal eye-protection-Vocabulary"

◈محافظ چشم ـ واژه نامه

۲ ـ ISO ۴۰۰۷ "Personal eye_protectors_Vocabulary"

◈ محافظ‌های چشم ـ واژه‌نامه

۳ـ BS EN ۱۶۶ "Personal eye_ protection _ Specifications"

◈محافظ چشم ـ ویژگی‌ها

۴ـ BS EN ۱۶۷ "Personal eye_ protection _ Optical Test Methods"

◈محافظ چشم ـ روش های آزمون نوری (اپتیکی)

۵ـ BS EN ۱۶۸ "Personal eye_ protection _ Non _optical Test Methods"

◈محافظ چشم ـ روش‌های آزمون غیرنوری (غیراپتیکی)

۶ـ BS EN ۱۶۹ "Filter for personal eye_protection equipment used in welding and similar operations"

◈فیلترهای محافظ چشم مورد استفاده در جوشکاری و عملیات مشابه

۷ـ BS EN ۱۷۰ "Specification for ultraviolet filters used in personal eye_protection equipment"

◈ویژگی‌های فیلترهای ماورای بنفش مورد استفاده در تجهیزات محافظ چشم

۸ـ BS EN ۱۷۱ "Specification for infra_red filters used in personal eye_protection equipment"

◈ویژگی‌های فیلترهای مادون قرمز مورد استفاده در تجهیزات محافظ چشم

۹ـ ISO ۴۸۵۰ "personal eye_protectors for welding and related techniques"

◈محافظ‌های چشم مورد استفاده در جوشکاری و تکنیک‌های مرتبط

۱۰ـ ISO ۴۸۵۱ "personal eye_protectors_Ultraviolet filters"

◈محافظ‌های چشم ـ فیلترهای ماورای بنفش

۱۱ـ ISO ۴۸۵۲ "personal eye_ protectors _ Infrared filters"

◈محافظ‌های چشم ـ فیلترهای مادون قرمز

۱۲ـ ISO ۴۸۵۵ "personal eye _protectors _ Non _ optical test methods"

◈محافظ‌های چشم ـ روش‌های آزمون غیرنوری (غیر اپتیکی)

۱۳ـ BS EN ۱۲۵۶۸ "Foot and leg protectors_ Requirements and test methods for toecaps and metal penetration resistant inserts"

◈پاپوش محافظ ـ الزامات و روش‌های آزمون سرپنجه و ورقه‌های فلزی مقاوم در برابر نفوذ اجسام تیز و برنده

۱۴ـBS EN ۳۴۴"Requirements and test methods for safety, protective and occupational footwear for professional use"

◈الزامات و روش‌های آزمون برای پاپوش‌های حفاظتی و ایمنی برای مصارف حرفه‌ای

۱۵ـ BS EN ۳۴۵ "Safety footwear for professional use"

◈پاپوش‌های ایمنی برای مصارف حرفه‌ای

۱۶ـ BS EN ۳۴۶ "Specification for protective footwear for professional use"

◈ویژگی‌های پاپوش ایمنی برای مصارف حرفه‌ای

۱۷ـ BS EN ۳۴۷ "Specification for occupational footwear for professional use"

◈ویژگی پاپوش‌های شغلی برای مصارف حرفه‌ای

۱۸ـ BS ۹۰۳ "Methods of testing vulcanized rubber"

◈روش‌های آزمون لاستیک ولکانیزه

۱۹ـ BS ۲۷۸۲ "Methods of testing plastics"

◈روش‌های آزمون پلاستیک‌ها

۲۰ـ ISO ۲۰۲۴ "Lined conducting rubber footwear"

◈پاپوش لاستیکی هادی آستردار

۲۱ـ ISO ۲۰۲۵ "Lined industrial rubber boots with general purpose oil resistance"

◈ چکمه‌های لاستیکی صنعتی آستردار چندمنظوره مقاوم در برابر مواد نفتی و روغنی

۲۲ـ ISO ۲۲۵۱ "Lined antistatic rubber footwear ـ specification"

◈پاپوش لاستیکی آستردار آنتی استاتیک ـ ویژگی‌ها

۲۳ـ ISO ۸۷۸۲ـ۱ "Safety, protective and occupational footwear for professional use; Part۱: Requirements and test methods"

◈پاپوش‌های ایمنی، حفاظتی و شغلی برای مصارف حرفه‌ای ـ قسمت اول ـ الزامات و روش‌های آزمون

۲۴ـ ISO ۸۷۸۲ـ۳ "Safety, protective and occupational footwear for professional us; part ۳: Specifications"

◈پاپوش‌های ایمنی، حفاظتی و شغلی برای مصارف حرفه‌ای ـ قسمت سوم ـ ویژگی‌ها

۲۵ـ ISO ۸۷۸۲ـ۴ "Safety protective and occupational footwear for professional use"

◈ پاپوش‌های ایمنی، حفاظتی و شغلی برای مصارف حرفه‌ای ـ قسمت چهارم

۲۶ـ ISO ۶۱۱۱ "Rubber footwear ـ lined or unlined rubber industrial boots with chemical resistance"

◈پاپوش لاستیکی ـ چکمه‌های صنعتی لاستیکی آستردار و بدون آستر مقاوم در برابر مواد شیمیایی

۲۷ـ ISO ۳۸۷۳ "Industrial safety Helmets"

◈کلاه ایمنی صنعتی

۲۸ـ BS EN ۳۹۷ "Specifications for industrial safety helmets"

◈ویژگی‌های کلاه‌های ایمنی صنعتی

۲۹ـ JIS T ۸۱۳۱ "Industrial safety helmets"

◈کلاه‌های ایمنی صنعتی

۳۰ـ ISO ۱۰۳۳۳ـ۱ "personal fall arrest systems_part ۱: Full_body harnesses"

◈سیستم‌های حفاظت در برابر سقوط ـ قسمت اول ـ مهارهای تمام بدن

۳۱ـ BS EN ۳۵۳ـ۱،۲ "Personal protective equipment against falls from a height"

◈تجهیزات حفاظت فردی در برابر سقوط از ارتفاع

۳۲ـ BS EN ۳۵۴ "Personal protective equipment against falls from a height lanyards"

◈تجهیزات حفاظت فردی در برابر سقوط از ارتفاع ـ طناب ایمنی

۳۳ـ BS EN ۳۵۵ "personal protective equipment against falls from a height Energy absorbers.

◈ تجهیزات حفاظت فردی در برابر سقوط از ارتفاع ـ جاذب‌های انرژی

۳۴ـ EN ۳۶۱ "personal protective equipment against falls from a height_full body harnesses"

◈ تجهیزات حفاظت فردی در برابر سقوط از ارتفاع ـ مهارهای تمام بدن

۳۵ـ EN ۱۳۶ "Specification for full face masks for respiratory protective devices"

◈ویژگی‌های ماسک‌های کامل برای تجهیزات محافظ دستگاه تنفسی

۳۶ـ EN ۱۴۰ "Half masks and quarter masks for respiratory protective devices"

◈نیم ماسک‌ها و ربع ماسک‌ها برای تجهیزات محافظ دستگاه تنفسی

۳۷ـ BS EN ۱۴۱ "Specifications for Gas filters and combined filters used in respiratory protective equipment"

◈ویژگی‌های فیلترهای گازی و فیلترهای ترکیبی مورد استفاده در تجهیزات محافظ دستگاه تنفسی

۳۸ـ BS EN ۱۴۳ "Specification for particle filters used in respiratory protective equipment"

◈ویژگی‌های فیلترهای ذره‌ای مورد استفاده در تجهیزات محافظ دستگاه تنفسی

۳۹ـ EN ۱۴۸ ـ۱،۲ "Respiratory protective devices: threads for facepieces"

◈تجهیزات محافظ دستگاه تنفسی: جایگاه نصب فیلتر

۴۰ـ BS EN ۱۴۹ "Specification for filtering half masks to protect against particles"

◈ویژگی نیم‌فیلتر ماسک‌ها برای حفاظت در برابر ذرات

۴۱ـ BS EN ۴۰۵"Respiratory protective devices: Valved filtering half masks to protect against gases and particles"

◈تجهیزات محافظ دستگاه تنفسی: نیم‌فیلتر ماسک‌ها برای محافظت در برابر گازها یا محافظت در برابر گازها و ذرات

۴۲ـ BS EN ۴۰۷ "Protective gloves against thermal risks (heat and /or fire)"

◈دستکش‌های محافظ در برابر مخاطرات حرارتی (حرارت و یا آتش)

۴۳ـ EN ۳۸۸ "Protective gloves against mechanical risks"

◈دستکش‌های محافظ در برابر مخاطرات مکانیکی

۴۴ـ EN ۴۲۰ "General requirements for gloves"

◈الزامات عمومی برای دستکش‌ها

۴۵ـ BS ۶۹۷ "Rubber gloves for electrical purposes"

◈دستکش‌های لاستیکی برای کاربردهای الکتریکی

۴۶ـ ISO ۱۳۹۹۹ـ۱ " Protective clothing gloves and arm guards protecting against cut and stabs by hand knives"

◈دستکش‌ها و بازوبندهای محافظتی برای حفاظت در برابر بریدگی با چاقوهای دستی

۴۷ـ EN ۳۴۸ "protective clothing ـ Test method:Determination of behavior of materials on impact of small splashes of molten metal"

◈وسایل حفاظت ـ روش آزمون: تعیین رفتار مواد روی اثر پاشش‌های فلزی ذرات فلزی

۴۸ـ EN ۳۶۶ "Protective clothing ـ Protection against heat and fire"

◈وسایل حفاظت فردی ـ محافظت در برابر حرارت و آتش

۱ـ استاندارد ملی ایران ۶۹۱۵ ـ البسه ایمنی ـ حفاظت در برابر حرارت و شعله

۲ـ استاندارد ملی ایران ۱۳۷۷ـ البسه ایمنی ـ لباس جوشکاری و فرآیندهای مشابه

۳ـ استاندارد ملی ایران ۶۹۱۸ ـ پارچه‌های روکش‌شده با لاستیک ـ تعیین مقاومت جرخوردگی